

Jan Związek

Ks. Kurczyński Piotr-Kazimierz
(1908-1942)

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 14/3-4, 306-308

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

skiego, dając duży wkład w ich uporządkowanie i skatalogowanie. Niestety, ciężkie warunki wojenne oraz żmudna i wyczerpująca praca naukowa, dydaktyczna i bibliotekarska nadszarpnęły jego zdrowie, powodując ciężkie schorzenia dróg oddechowych (astma) i prowadząc — mimo długiego leczenia w latach 1947—1949 — do gruźlicy płuc, która ostatecznie stała się powodem jego przedwczesnej śmierci. Zmarł w szpitalu w Warszawie 16. XII. 1949 r. a następnie przewieziony do Częstochowy pochowany został na Jasnej Górze 19. XII. 1949 r.

Oprócz zainteresowań czysto kaninistycznych — O. Polikarp Sawicki przejawiał także zainteresowania socjologiczne i historyczne, o czym świadczą jego artykuły popularno-naukowe zamieszczone w czasopiśmie: *Homo Dei*, *Przewodnik Katolicki*, *Pro Christo*, *Posłaniec Serca Jezusowego* w latach 1934—1938. Przez kilka lat w czasie niemieckiej okupacji był wykładowcą w Instytucie Wyższej Kultury Katolickiej w Częstochowie, prowadził także w tym okresie wykłady zleczone z prawa kanonicznego na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego w jego tajnych „kompletach” w Częstochowie. Pracował również przez wiele lat w diecezjalnym Sądzie Biskupim w Częstochowie jako obrońca węża małżeńskiego. Przygotowywał wreszcie pracę habilitacyjną p. t. „Udział Polaków w soborze Trydenckim”, która pozostała w maszynopisie. Wśród pozostawionych w maszynopisach pomniejszych prac i artykułów — wiele z nich dotyczy kwestii liturgicznych a także interesującej go dziedziny prawa zakonnego.

Niestety — ciężkie warunki okupacji a następnie postępująca choroba nie pozwoliły na rozwinięcie się w pełni, tak dobrze zapowiadającej się działalności naukowej O. Sawickiego, a przedwczesna śmierć przerwała ją nieoczekiwanie w rozkwicie jego sił twórczych. Mimo to wszakże — opublikowane przez niego dzieło „*De missa conventuali*”, dostępne ze względu na język łaciński także i kanonistom zagranicznym i często przez nich cytowane, oraz wymieniona wyżej szeroka działalność dydaktyczno-sądowa, jest dostatecznym tytułem do tego, aby wzmianka o nim znalazła się w szkicach biograficznych polskich kanonistów.

O. F. Pasternak Z. P.

Ks. Kurezyński Piotr-Kazimierz (1908—1942)

Urodził się w dniu 31 stycznia 1908 r. w miejscowości Siewierz w powiecie zawierciańskim (dawnym będzińskim). Rodzice jego Jan i Marianna z d. Kubisów zajmowali się rolnictwem, a ponieważ dochód z gospodarstwa nie był wystarczającym na utrzymanie wielodzietnej rodziny, dlatego ojciec prowadził nadto zakład bednarski.

We wrześniu 1916 r. zaczął uczęszczać do 5-cio klasowej publicznej szkoły powszechnej w rodzinnej miejscowości. Szkołę tę ukończył w 1921 r., a następnie wstąpił do gimnazjum w Zawierciu. Świadcetwo dojrzałości w tymże gimnazjum otrzymał w 1927 r. W latach gimnazjalnych należał do Sodalicii Mariańskiej młodzieży tamtejszego gimnazjum i brał udział w ogólnopolskim zjeździe tego stowarzyszenia w Wilnie.

Po ukończeniu szkoły średniej zwrócił się z prośbą o przyjęcie do Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie, gdzie został

przyjęty na pierwszy rok studiów przez ks. Karola Makowskiego, rektora Seminarium. Świadectwo moralności wystawione przez proboszcza siewierskiego ks. Jana Szczepkę i prefekta gimnazjum w Zawierciu ks. Stefana Banasińskiego podkreślały jego zdolności, dobre zachowanie oraz pobożność. Na wykłady filozoficzno-teologiczne uczęszczał na Wydział Teologiczny przy Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Święcenia kapłańskie otrzymał w dniu 29 czerwca 1932 r. na Jasnej Górze w Częstochowie z rąk biskupa częstochowskiego ks. dra Teodora Kubiny. Zarówno wyniki naukowe z okresu studiów uniwersyteckich jak i egzaminy z teologii moralnej celem uzyskania jurysdykcji w diecezji były tak dalece pozytywne, że ks. Kurczyński zwrócił na siebie uwagę swoich władz diecezjalnych.

Ksiądz Biskup Teodor Kubina skierował go na studia specjalistyczne z zakresu prawa kanonicznego na Uniwersytet w Lublinie. Licencjat z prawa kanonicznego uzyskał wiosną 1935 r. Po powrocie do diecezji częstochowskiej został mianowany sekretarzem Kurii Diecezjalnej oraz notariuszem Sądu Biskupiego. Mimo pracy w Kurii i w Sądzie ks. Kurczyński nie zaniechał kontynuowania w dalszym ciągu rozpoczętych studiów prawa kanonicznego, którego rezultatem było uzyskanie stopnia doktorskiego na podstawie pracy napisanej pod kierunkiem O. Prof. dra Rotha SJ pt. „De natura et observantia poenarum latae sententiae”, która w 1938 r. ukazała się drukiem. Pracą tą zwrócił na siebie uwagę jako bardzo dobrze zapowiadający się kanonista.

Po uzyskaniu doktoratu biskup Kubina w dniu 27 stycznia 1938 r. powierzył mu stanowisko cenzora ksiąg religijnych. Już przedtem związany z pracą Sądu Biskupiego w dniu 27 maja 1941 r. został mianowany promotorem sprawiedliwości tegoż Sądu. Od czasu powrotu do diecezji ze studiów na Uniwersytecie Lubelskim pełnił obok już wymienionych także funkcję nauczyciela religii (prefekta) w średniej szkole zawodowej, a w czasie wojny w szkole mechanicznej w Częstochowie.

Lata okupacji hitlerowskiej były trudnym, a zarazem tragicznym okresem dla tego młodego tak wiele obiecującego na przyszłość kapłana młodej diecezji częstochowskiej. Już w grudniu 1939 r. gestapo przechwyliło jego list pisany do siostry Stanisławy, której mąż poległ w walce z Niemcami. Patriotyczna treść listu była przyczyną krótkiego aresztowania oraz kilkumiesięcznego ustawicznego śledzenia go przez agentów gestapo. Wiedząc o tym fakcie, że gestapo go obserwowało był bardziej ostrożny w swoich wystąpieniach, ale konspiracyjnej działalności patriotycznej nie zaprzestał. Z młodzieżą szkolną urządził nabożeństwa żałobne za poległych w walkach z Niemcami polskich żołnierzy, na których wygłaszał patriotyczne kazania. Brał także udział w rozpowszechnianiu prasy konspiracyjnej. Wreszcie przygotował cykl artykułów do prasy podziemnej na temat polskości Ziemi Zachodnich i konieczności polskiej granicy zachodniej na Odrze i Nysie. Niestety artykuły te nie dotarły do właściwej redakcji, ponieważ łącznik — młody chłopiec przez którego zostały przesłane albo został schwytany przez gestapo i na torturach wydał ich autora albo też był nierozszyfrowanym przez Polaków agentem hitlerowskim. Materiały te przejęło gestapo w Radomiu i z jego polecenia 23 grudnia 1941 r. ks. Kurczyński został aresztowany przez miejscowe gestapo w Częstochowie na Zawodziu.

Podczas rewizji znaleziono nadto w jego mieszkaniu kilka egzemplarzy prasy konspiracyjnej. W czasie straszliwych tortur nie wydał nikogo z członków oporu w Częstochowie, o których z osobistych kontaktów doskonale wiedział, a zawsze dawał współwięźniom przykład wierności dla Polski i Kościoła. Nie pomogły wysiłki jego przyjaciół (ks. mgr Władysław Karlika, obecnego kanclerza Kurii Diecezjalnej w Częstochowie), ażeby został uwolniony z więzienia. W dniu 2 lutego 1942 r., po otrzymaniu wyroku śmierci, skatowany prawie do nieprzytomności, niesiony przez współwięźnia do którego był przykuty kajdanami, został wysłany z transportem więźniów z Częstochowy do Oświęcimia. W dwa miesiące później dnia 2 kwietnia 1942 r. został zamordowany przez hitlerowskich oprawców zachowując do końca postawę godną kapłana katolickiego i wiernego syna narodu polskiego.

T w ó r c z o ś ć

1. *De natura et observantia poenarum latae sententiae*, Lublin 1938, s. XI, 170, nlb 4.

Ks. Jan Związek

Ks. Czajka Stanisław (1897—1965)

Biskup Pomocniczy w Częstochowie

Urodził się 13 listopada 1897 r. we wsi Kamienna w powiecie włocławskim. Rodzicami jego byli Andrzej i Marianna z d. Gapińska, którzy prowadzili niewielkie gospodarstwo rolne.

Szkolę powszechną ukończył w sąsiedniej miejscowości Kłotno. Naukę w szkole średniej rozpoczął w Piotrkowie Trybunalskim dzięki pomocy proboszcza z parafii Kłotno, ks. Franciszka Świetlickiego. Do szkoły tej uczęszczał aż do wybuchu pierwszej wojny światowej, a potem uczył się prywatnie. W 1915 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku. Ukończył tam rozpoczętą naukę z zakresu szkoły średniej, a następnie rozpoczął studia w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Ciężkie warunki wojenne, wysiłek wkładany w zdobywanie wiedzy oraz troska o zapewnienie sobie warunków materialnych osłabiły jego zdrowie do tego stopnia, że przełożeni seminaryjni uznali je za niewystarczające, by udzielić mu we właściwym czasie niższych święceń. Na szczęście z upływem czasu stan zdrowia uległ polepszeniu i święcenia prezbiteratu otrzymał 13 czerwca 1920 r. z rąk biskupa włocławskiego Stanisława Zdzitowieckiego.

Jako wikariusz ks. Czajka pracował w parafiach — Konopiska, Pajęczno i św. Barbary w Częstochowie w diecezji włocławskiej. Po erygowaniu diecezji częstochowskiej w 1925 r. pozostał na terenie nowej diecezji. W październiku 1927 r. otrzymał zezwolenie od biskupa częstochowskiego Teodora Kubiny na odbycie studiów specjalistycznych na Uniwersytecie w Lublinie z zakresu prawa kanonicznego. Zainteresowanie studiami prawa okazał ks. Czajka już wcześniej, kiedy rozpoczął studia w tym kierunku na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, które przerwał z chwilą rozpoczęcia studiów na Uniwersytecie Lubel-